

EEN BLADZIJDE UIT het "CRUYDEBOECK" van REMBERT DODOENS

VAN KOOLEN Cap.VI cccclxxxix (hoofdstuk 6 blz 589)

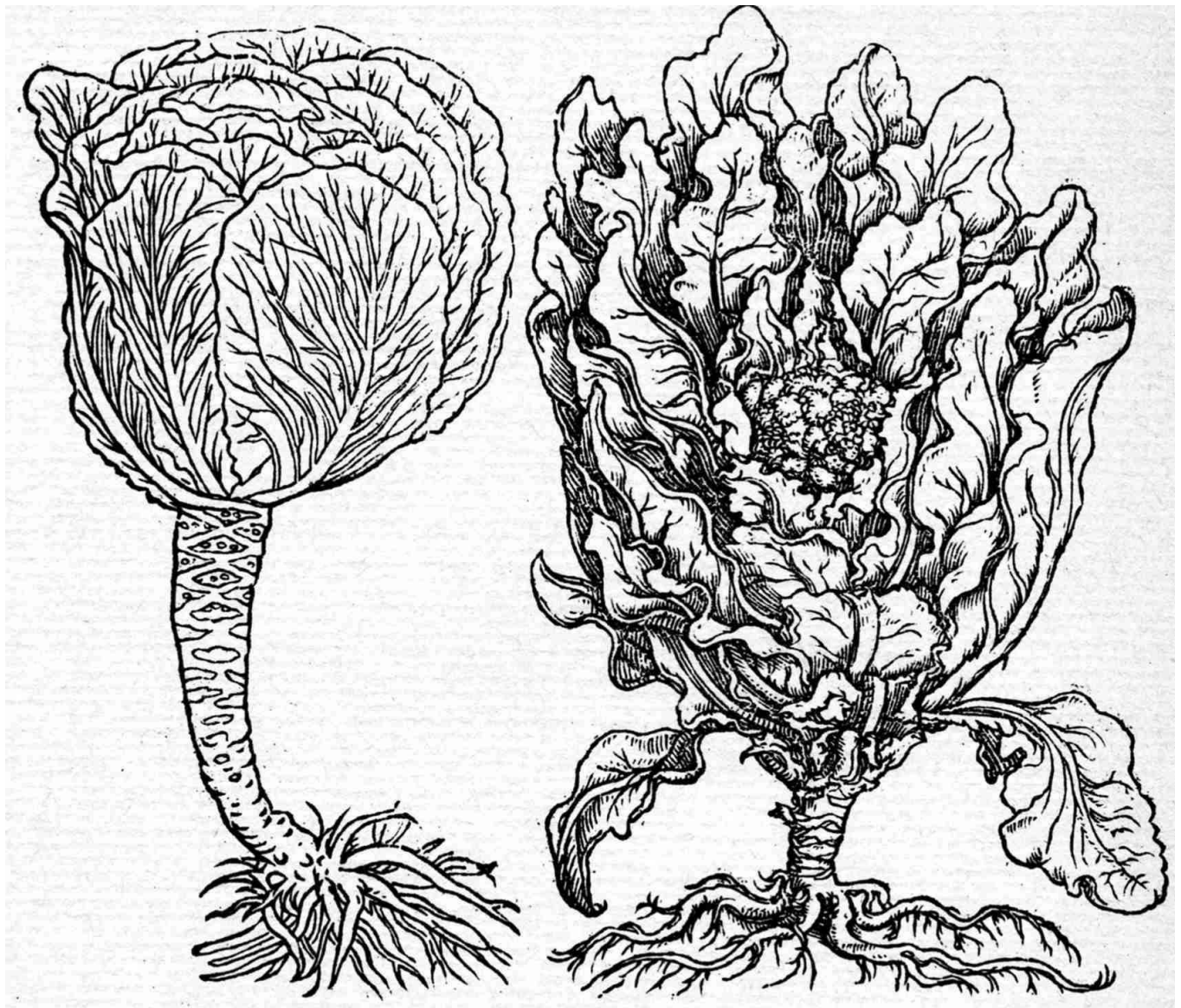
Tfatsoen (= uitzicht, uiterlijk)

Brassica Tritiana sive capitata (= Tritiana kool of hoofdkool)

Witte sluytkoolen (=witte kool)

Brassica Pompeiana aut Cypria (= Pompeiakool of Cypria)

Bloemkoolen (= bloemkool)

Tekst in Latijns schrift

1 Dat ierste gheslacht van witten koolen dat sijn die ghemeyne witte Sluytkoolen / ende dese hebben groote breede bladeren / met vele dicke ribben ghelijck aderen duertooghen / van den welcken die ierste eer die koolen sluyten wit gruen sijn / ende die andere naervolghende heel sneewit / die zoo vast in een groepen / over malcanderen wassen / ende in een sluyten / dat sy tsamen eenen grooten ronden cloot ghelijck worden. Ende als beste koolen den winter overghestaen hebben / zoo ontsluyten sy huer ende brenghen bloemen ende saet voort ghelijck andere koolen.

2 Dat ander gheslacht van Witten koolen dat sijn die koolen diemen Savoyssche koolen heet. Dese koolen sijn den witten Sluytkoolen seer ghelijck / ende sluyten huer oock toe / maer niet zoo vast / noch en worden oock zoo groot oft zoo ront niet / als die voorghe screven / maer blijven minder / ende van figure langher. Dese koolen kunnen seer qualicken die coude verdraghen / ende sterven ghemeynlick alst beghint te vriesene / maere als die winter suet es / ghelijck hij nu int iare ons heeren Jesu Christi gheboorte M.D.L.J gheweest es / zoo brenghen dese Koolen naer den winter stelen met schoone sneewitten bloemen voort / ende daer naer huer saet in cleyne hauwkens ghelijck die andere Koolen.

3 Dat derde gheslacht van witten Koolen es een seer vreemt gheslacht / ende wordt Bloemkoole ghe-naemt. Ende dit heeft ierst witgruene bladeren / ghelijck die witte Koolen / ende daer naer zoo coemt in dmiddel van dyen in plaetse van witte ghesloten bladeren / veel witte dikke saeghte stelen / seer vele corte sijde tacxkens hebbende / die meest al tsamen boven effen even lanck uutcomen / ende vast in een ghedronghen groeyen / ende dese stelen alzo wassende worden die bloeme van desen Koole gheheeten.

Tekst in hedendaags Nederlands

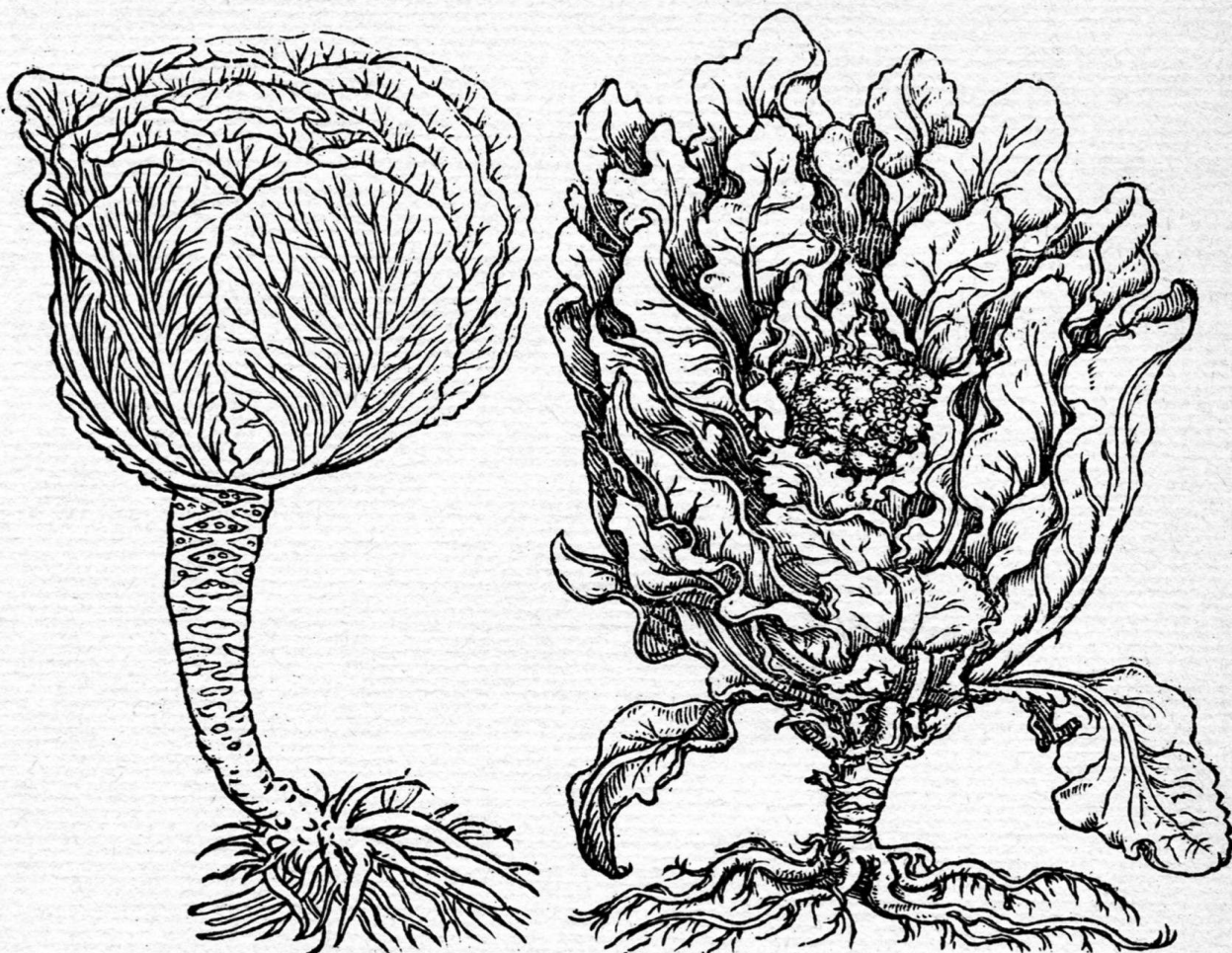
1 Het eerste geslacht (soort) van witte kolen zijn de gewone witte sluitkolen. Deze hebben grote brede bladeren, doortrokken van vele dikke ribben zoals aders. De eerste bladeren zijn witgroen en de bladeren die daarna komen zijn sneeuwwit. Ze groeien zo vast over elkaar en sluiten zo goed op elkaar aan dat ze eruit zien als een grote ronde bol. Het zijn de meest winterharde kolen. Na de winter ontsluit de bol zich, vormen er zich bloemen en zaad zoals dat bij andere koolsoorten het geval is.

2 Het andere geslacht (soort) van witte kolen zijn de savooien (groene kool). Deze kolen lijken sterk op de witte kolen en sluiten zich ook, maar dan niet zo vast. Ze worden ook niet zo groot of rond als de witte kolen en hebben een fijnere vorm. Deze kolen verdragen de winterkou niet goed en sterven af als het begint te vriezen. Maar als het een zachte winter is, zoals er nu in het jaar 1551 een geweest is, dan krijgen deze kolen na de winter stelen met mooie sneeuw witte bloemen. Daarna komt het zaad dat in kleine hauwen (peulen) zit zoals bij de andere kolen.

Het derde geslacht (soort) van witte kolen is een zeer vreemd geslacht. Het heeft eerst witgroene bladeren zoals de witte kolen, maar daarna komen er in het midden in plaats van witte gesloten bladeren veel dikke witte en zachte stelen die veel korte zijtakken hebben. Die komen bovenaan even lang tezamen uit en groeien dicht opeen. Deze stelen noemt men de bloem van de kool.

Brassica Tririana siue capitata,
Witte sluytkoolen.

Brassica Pompeiana aut Cypria.
Bloemkoolen.

¹ Dat ierste gheslacht van witten Koolen dat sijn die ghemeenne witte Sluytkoolen / ende dese hebben groote breede bladeren / met vele dicke ribben ghelijck aderen duertoo-
ghen / van den welcken die ierste eer die Koolen sluyten wit gruen sijn / ende die andere
naervolghende heel sneewit / die zoo vast in een groepen / ouer malcanderen wassen / ende
in een sluyten / dat sy t samen eenen grooten ronden clood ghelijck worden. Ende als de-
se Koolen den winter ouerghestaen hebben / zoo ontsluyten sy huer ende brenghen bloe-
men ende saet voort ghelijck andere Koolen.

² Dat ander gheslacht van Witte koolen dat sijn die koolen diemen Sauoyssche koo-
len heet. Dese Koolen sijn den witten Sluytkoolen seer ghelijck / ende sluyten huer oock
toe / maer niet zoo vast / noch en worden oock zoo groot oft zoo ront niet / als die voorghe-
screuen / maer bliuen minder / ende van figure langher. Dese Koolen kunnē seer qua-
liken die coude verdraghen / ende steruen ghemeenlick alst beghint te vriesene / maer
als die winter suet es / ghelijck hy nu int iaer naer ons heeren Jesu Christi gheboorte
M.D.LJ gheweest es / zoo brenghen dese Koolen naer den winter stelen met schoone
sneewitten bloemen voort / ende daer naer huer saet in cleyne haukens ghelijck die an-
dere Koolen.

³ Dat derde gheslacht van witten Koolen es een seer vreemt gheslacht / ende word
Bloemkoolen ghenaemt. Ende dit heeft ierst wit gruen bladeren / gelijk die witte Koo-
len / ende daer naer zoo coemt in dmiddel van dyen in plaetse van witte ghesloten blade-
ren / veel witte dicke saechte stelen / seer vele corte sijde tacpkens hebbende / die meest al
t samen bouen effen euen lanch wtcomen / ende vast in een ghedronghen groepen / ende
dese

